

Stadsutvecklingsförslag för ny begravningsmark i Fridhem - Skogome

Huvudrapport

2025-04-14

Versionshantering

Datum	Version	Beskrivning	Ändrat av
25-03-17	0.9	Koncept inför Plex 1 mötet	
25-04-10	1.0	Granskning internt	
25-04-14	1.0	Klar rapport	

Innehåll

1. Sammanfattning	3
2. Bakgrund, syfte och mål.....	3
3. Platsen.....	4
4. Beskrivning av förslaget.....	6
Förslag på utveckling	6
Konsekvenser och avväganden.....	10
5. Strategiska och taktiska överväganden	11
Översiktsplan	11
Taktiska överväganden.....	13
Bedömning ur ekonomisk dimension	13
Bedömning ur ekologisk dimension	14
Bedömning ur social dimension	14
. 6. Förutsättningar för genomförande	15

1. Sammanfattning

Området är ett natur- och skogsområde i anslutning till Fridhems kyrkogårds västra del, ca 8 km norr om Göteborgs centrum. Förslaget innebär att en ny begravningsmark planeras för området.

Det finns behov av att planera för ny begravningsmark i kommunen. Stadens befolkning ökar samtidigt som tillgången till begravningsmark minskar.

En lokaliseringsstudie togs fram 2024 av Svenska kyrkan och staden för att gemensamt hitta lämpliga platser för nya begravningsområden. Aktuellt förslag, Skogome-Fridhem, är ett av lokaliseringsstudiens tre huvudalternativ.

Frågor att utreda och studera vidare i planarbetet är naturmiljön och eventuella naturvärden, dagvatten och risk för förorening samt eventuell påverkan av grundvatten, skyfall samt närhet till kraftledning. Förutsättningar finns att förslaget, i samband med omdaning, kan komma att bidra till mervärden för allmänheten i form av mer tillgänglig natur- och frilufts miljö. Sammantaget bedöms de positiva konsekvenserna överväga de negativa.

Förslaget bedöms vara förenligt med översiktsplanen, förutsatt att den ändring av översiktsplanen som förslås i samråd 2025 blir godkänd.

Detaljplanarbetet bedöms bli normalt i omfattning. Genomförandeprojektet bedöms även det bli normalt i omfattning, men sett till storleken är det ovanligt stort geografiskt område.

2. Bakgrund, syfte och mål

Begravningsverksamheten är en samhällsviktig verksamhet som regleras genom begravningslagen. Kortfattat innebär det att alla folkbokförda göteborgare har rätt att gravsättas innanför kommungränsen. Svenska kyrkan är huvudman för begravningsverksamheten och i Göteborg förvaltas 36 begravningsplatser av Göteborgs begravningsamfällighet.

De senaste femtio åren har begravningsmarken inte utökats i samma takt som befolkningstillväxten. Förutom att gravmarken inte har utökats i takt med befolkningstillväxten, minskar tillgänglig gravmark på de 36 befintliga kyrkogårdarna i takt med de årliga gravsättningarna. Särskilt stor är bristen på plats för ex v jordbegravningar. En planering för ny gravmark har inletts av staden tillsammans med Svenska kyrkan.

En lokaliseringsstudie togs fram 2024 för att hitta ny framtida begravningsmark utifrån flera olika kriterier, storlek på mark, jorddjup, lägen osv. I den pekades

två områden ut i anslutning till Fridhems kyrkogård som har störst potential att möta kommunens behov på ca 10 års sikt.

Efter det har ett förslag har tagits fram som omfattar en utökning av Fridhems kyrkogård med utgångspunkten från de två markområden i lokaliseringsstudien. Markområdet ligger centralt på Hisingen mellan Tagene och Skogome och omfattar ca 115 hektar ny begravningsmark.

Marken är idag inte planlagd och huvudsyftet är att ta fram en detaljplan som stödjer tänkt utökning av begravningsmark samt ~~att den~~ även omfattar den befintliga kyrkogården. Göteborgs stad äger till huvuddelen av marken.

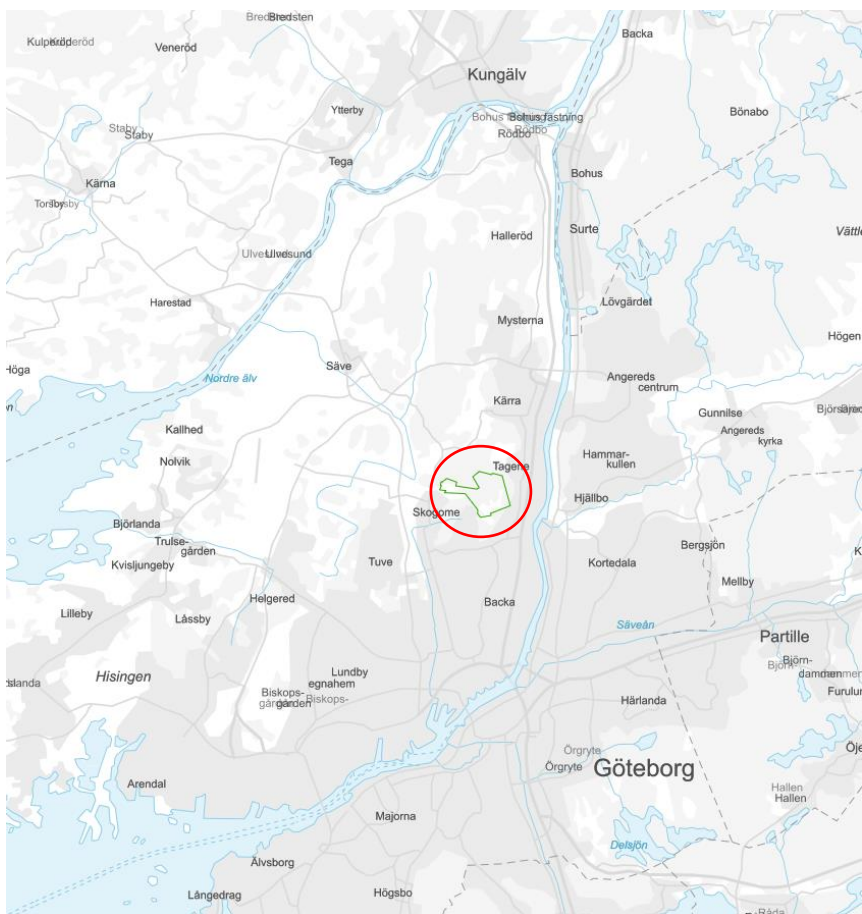
3. Platsen

Markområdet ligger centralt på Hisingen. Det består av ett skogsområde nordost om Skogome och norr om Backatorp och väster om Fridhems kyrkogård. Totalt omfattar cirka 115 hektar totalt varav tillkommande yta som ägs av Göteborgs kommun uppgår till cirka 35 hektar.

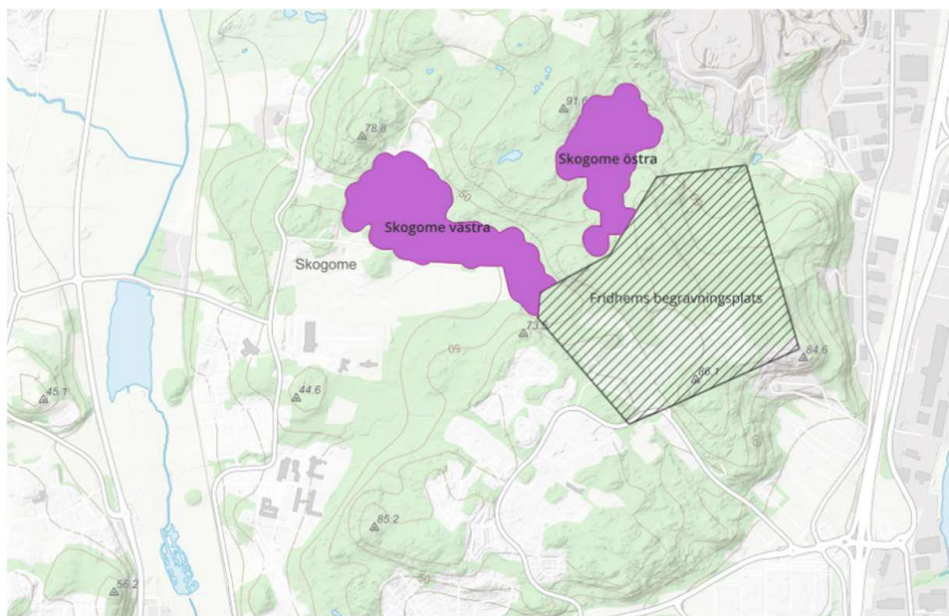
Området består av obebyggd naturmark, till större delen skog. Närmaste bostadsområden är Skogome (cirka 1,5 kilometer) och Backatorp (cirka 0,5 kilometer). Genom området finns ett stignätverk som används som rekreation, bland annat den anlagda stigen Fridhemsslingan som förvaltas gemensamt av Göteborgs stad och Svenska kyrkan.

Det kommande planområdet omfattar totalt cirka 115 ha, då medräknat den befintliga kyrkogården som inte är planlagd. Av den totala ytan ovan består planerad utökning av 35-36 ha mark

Kommunen äger och förvaltar cirka 35 hektar av tillkommande yta inom förslaget. Mark och skog förvaltas av Stadsmiljöförvaltningen. Inom förslaget är även cirka 1 hektar privatägd, motsvarande cirka 3% av tillkommande yta.

Platsens läge i staden.

Läge för tänkt utökning enligt stadsutvecklingsförslag.

Den västra delen har en areal om cirka 20 hektar. Delen kan nås från Lerbäcksvägen norr om Skogomeanstalten och via Fridhems kyrkogård. Den dominerande jordarten är lera. Den södra änden har historiskt varit jordbruksmark. Av topografikartan framgår att ytan avvattnats med ett nät av

öppna diken. Grundvattenytan ligger troligen nära markytan. Avrinning sker västerut via huvudsakligen Skogomebäcken till vattendraget Kvillen, omedelbart norr om Hökälla våtmarkspark. Kvillen mynnar ut i Nordre älv. Förutsättningar för skred är lokala och små, och återfinns i den omedelbara närheten bergpartier.

Den östra delen har en areal om 10 – 14 hektar. Delområdet kan nås från Fridhems kyrkogård i söder. I norr ligger området nära Tagenetäkten. Jorddjupet inom delen är 5 – 10 meter och består i de centrala delarna av sand ovan morän. Det finns sparsamt med geoteknisk information, därför går det inte att säga något närmare om jordprofilens karaktär eller grundvattenytans läge. Den östra delen ligger inom vattenskyddsområde för Göta älv. Detta ställer krav på att dräneringsvatten från begravningsplatsen tas om hand på ett särskilt sätt. I skyfallskartan finns inga indikationer på att området är särskilt utsatt för skyfall.

Fridhems kyrkogård anlades 1968 och har byggts ut i omgångar. Kyrkogården omgärdas idag av skogsområden.

Kollektivtrafik finns till hållplatserna Fridhems kyrkogård och Skogome vid Lerbäcksägen, cirka 500 respektive 600 meter från området.

En kraftledning (130 kV) går i öst-västlig riktning längs områdets södra ände.

4. Beskrivning av förslaget

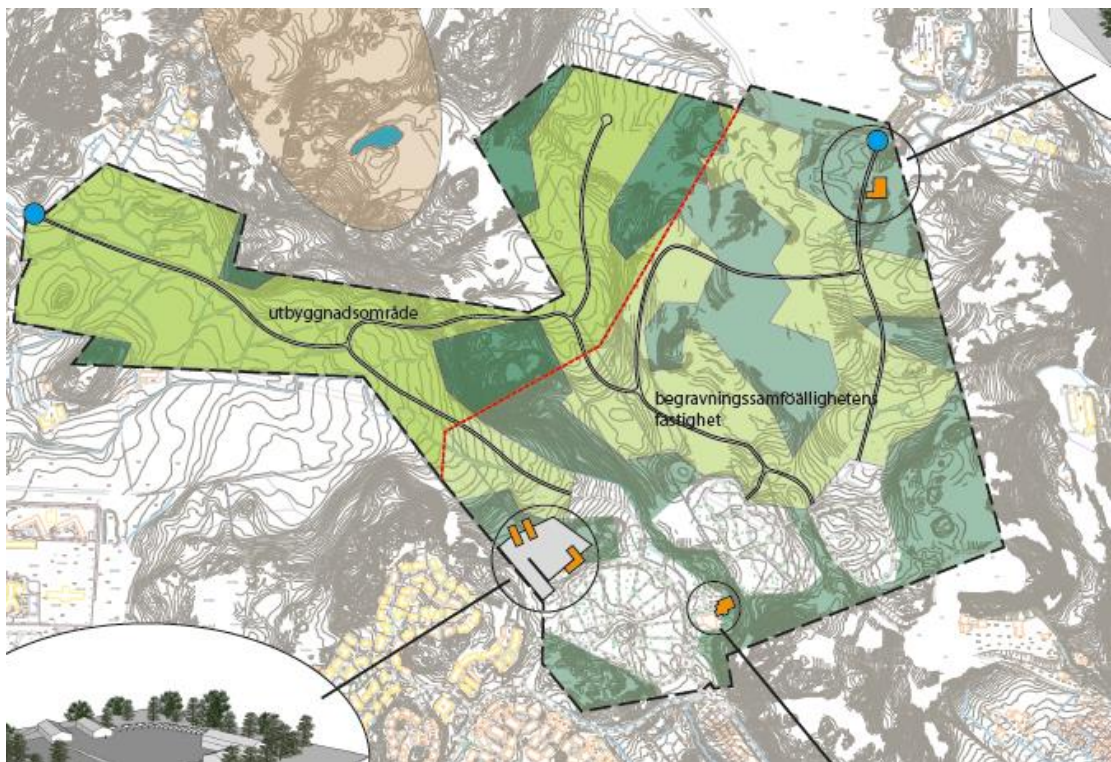
Förslag på utveckling

Förslaget innebär ny begravningsmark som ansluter till den befintliga Fridhems kyrkogård. I förslaget ingår en utbyggnad med små vägar, parkering och vissa nya byggnader som tillhör verksamheten, se vidare nedan. Ny mark kommer planeras som kyrkogårdsmark.

Målsättningen för de nya begravningsmarkerna är att de ska ha karaktären av skogskyrkogård. Topografi, jorddjup och övriga förutsättningar i området medför att stora delar av området kommer att bevaras som naturmark och däremellan kommer fält med gravkvarter att finnas inbäddade av skogspartier. Möjligheter finns att eventuellt knyta ihop natur- och rekreationsområde med ett framtida vägnät på kyrkogården för att tillgängliggöra området ytterligare.

Detaljarta, ortofoto med fastighetsgränser.

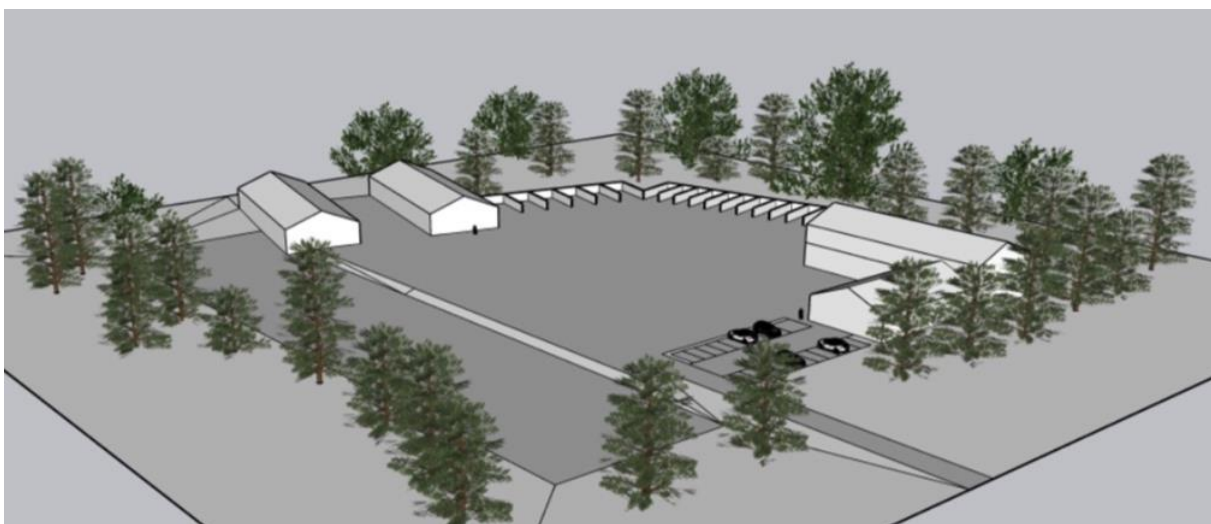

Illustrationsplan från Svenska Kyrkan februari 2025.

Teckenförklaring	
	Gravmark utanför fastigheten
	Gravmark inom fastigheten
	Naturmark utanför fastigheten
	Naturmark inom fastigheten
	Rekreatiomsområde
	Nya byggnader
	Befintlig damm
	Ny utfart
	Väg
	Planområdesgräns
	Fastighetsgräns

Byggnader

Personal- och ekonomibygggnader samt materialgård planeras på samma plats som de finns idag då läget blir centralt för hela området. Befintliga byggnader är inte dimensionerade för en så stor begravningsplats och behöver ersättas. Nya byggnader har en bruttarea på totalt ca 2800 m² i en till två våningar.

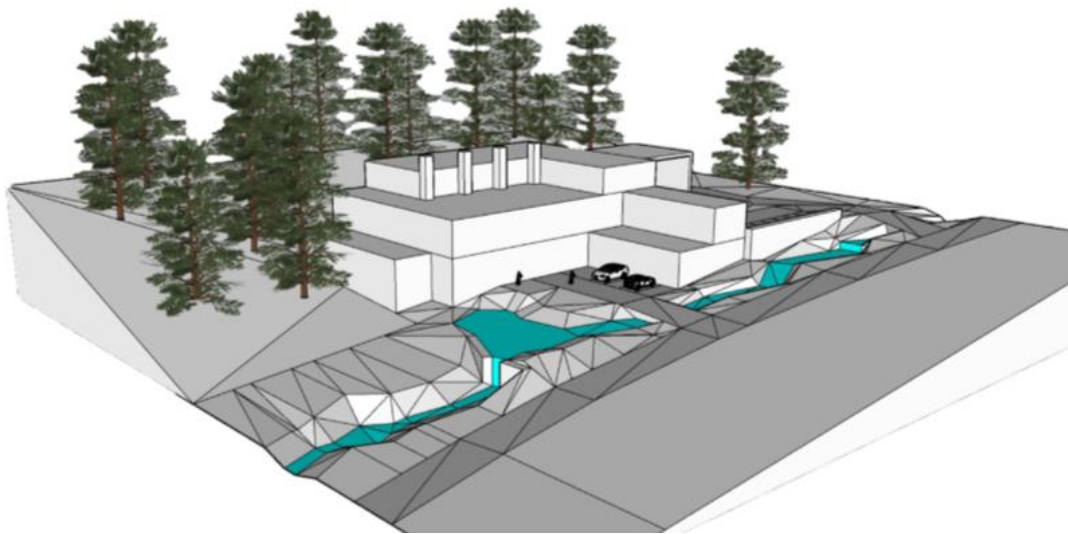
Konceptidé för ekonomibygggnader, personalbyggnader och materialgård.

Fridhems kapell är från 1982 och kommer fortsatt att användas som kapell ytterligare ett antal år. På längre sikt ser vi att Fridhems kapell kan behöva ersättas av ett större kapell med en till två salar som också kan användas för andra ändamål än begravning. Där behövs också bisättningslokaler för att kunna ta emot uppskattningsvis 200 kistor för att klara eventuella beredskapshöjningar. Detaljplanen behöver därför innehålla en större byggrätt för ceremonibygggnad än dagens, men på ungefär samma plats. Ca 1000 BYA.

Konceptidé på hur ett nytt kapell kan se ut.

På lång sikt under år 2040-2050 finns behov av ett nytt krematorium i kommunen och en lämplig placering är i aktuellt område, det nordöstra hörnet, mot Tagenevägen. Uppskattningsvis är det en byggnad med 2-3 våningar i suterräng. Ett krematorium har återkommande transporter så läget mot Tagenevägen med koppling till E6 är en bra lösning.

Konceptidé på hur ett nytt krematorium kan se ut.

Konsekvenser och avväganden

I detta skede har det inte framkommit konsekvenser eller motstående intressen av större vikt, som behöver vägas mot varandra.

Det finns några frågor att utreda och studera vidare i planarbetet, särskilt kan nämnas naturmiljön dagvatten och risk för förorening samt eventuell påverkan av grundvatten, skyfall samt närhet till kraftledning.

Det finns kända naturvärden inom natur- och skogsområdet som kommer omvandlas till begravningsmark. Den mindre hackspetten har lokaliserats enligt en inventering (Göteborgs stad 2023). Hela planområdet pekas ut medan det är olika nivåer på värdefull miljö för fågellivet. Målsättningen enligt förslaget är att skapa ett begravningsområde med karaktär av skogskyrkogård. Med den utgångspunkten bör natur- och skogspartier kunna inordnas. Naturvärden föreslås inventeras i det kommande planarbetet så att hänsyn till naturvärden kan tas och inarbetas.

Dagvatten från begravningsområden kan innehålla föroreningar och det finns risk att dessa kan spridas. Dagvattnet från begravningsområden likställs med miljöfarlig verksamhet och betraktas som avloppsvatten enligt miljöbalken. Miljöförvaltningen behöver involveras i att utreda och hantering samt hur rening av dagvatten- och dräneringsvatten ska ske. Dagvatten behöver avledas och renas med hänsyn till hälsa och miljön inklusive grundvatten.

Dagvatten och skyfall behöver utredas i planarbetet. Recipienterna för områdets dagvatten är Göta älv respektive bäcken Kvillen, som omfattas av miljö kvalitetsnormer för vatten. Göta älv är dricksvattentäkt. Samtidigt som begravningsplatsen innehåller en stor del grönytor vilket är positivt sett ur dagvatten- och skyfallsperspektiv

Det kommande planområdet ligger utanför stadens allmänna VA ledningsnät. Befintlig kyrkogård bedöms vara kopplad till dricksvattennätet genom en avtalsanslutning. Spillvatten bedöms vara löst genom egen anläggning som kommunen saknar information kring. I ett kommande planarbete behöver det utredas om det är aktuellt att införliva fastigheten i det kommunala VA ledningsnätet, flödesbehov, anslutningar osv.

Marken under den aktuella kraftledningen inom Fridhems kyrkogård används idag som gravmark. Närhet till kraftledning behöver utredas men borde inte hindra tänkt utveckling.

Området ligger inte på jordbruksmark och tar inte någon naturresurs i anspråk. Det finns befintliga vägar och närhet till kollektivtrafik. Att området ligger i anslutning till befintlig begravningsplats och bebyggelse innebär att utvecklingen blir etablerad från början i ett sammanhang.

Förutsättningar finns också att förslaget, i samband med omdaningen, kan komma att bidra till mervärden för allmänheten som mer tillgänglig natur- och friluftsmiljö.

Projektet bedöms preliminärt inte föranleda betydande miljöpåverkan. Ställningstagande till om en miljöbedömning ska göras eller inte, undersöks i planarbetet enligt 6 kap. miljöbalken.

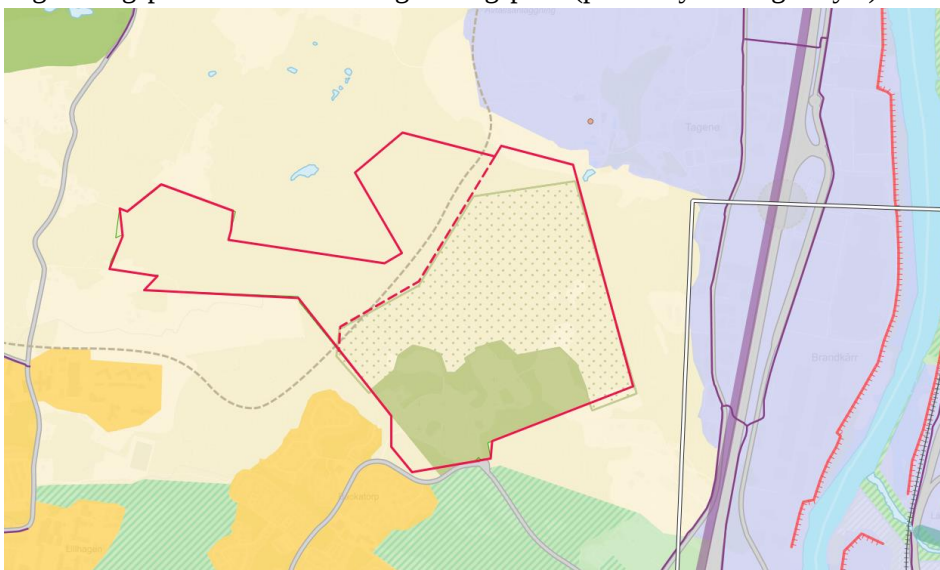
Staden är markägare för den absoluta huvuddelen men det finns en del av en fastighet som har privat ägare och den har betydelse för områdets utveckling. Utöver kommunens fastigheter är Svenska kyrkan markägare (Göteborg begravnings-samfällighet). En del av fastigheten Backa 766:668 cirka 1 hektar ägs av privatpersoner. Enligt förslaget är det planerade småvägar på dessa ytor som är av betydelse för rörelsen inom området och hur vägarna kan planeras i förhållande till topografin. Med anledning av begränsningar att hämta ut information i äganderegister och initiera kontakt med nuvarande ägare så har Exploateringsförvaltningen inte kunnat informera och diskutera förslagets inriktning med den privata markägaren. Förvaltningen bedömer att förutsättningarna för kommunikation ökar i samband med den kommande planprocessen.

Sammantaget bedöms de positiva konsekvenserna överväga de negativa.

5. Strategiska och taktiska överväganden

Översiktsplan

Översiktsplan för Göteborg, antagen av kommunfullmäktige 2022-05-19 anger att området ligger inom kust och landsbygden. Markanvändning som anges är; kust och landsbygd (ljus gul yta) utredningsområde för blandad stadsbebyggelse inom Kärre Skogome (ljus gul yta inom streckad linje), befintlig begravningsplats och framtida begravningsplats (prickad yta och grön yta).

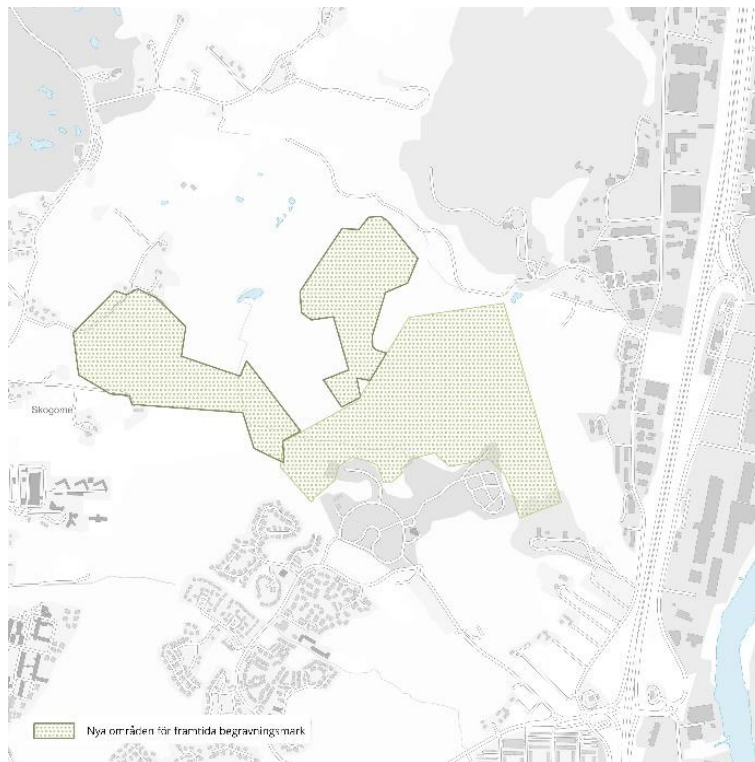
Utsnitt markanvändningskarta ÖP 2022.

Ändring av översiktsplanen 2025

Det pågår ett ändringsarbete av översiktsplanen under 2025 för att säkerställa att den fortsatt är aktuell och robust. Förslaget för tänkt utbyggnad stämmer med det förslag till ändring av översiktsplanen (samråd våren 2025) som nu är under arbete. I samrådsversionen innehåller förslaget ett antal mindre ändringar med nya ytor för framtida begravningsmark. För Fridhem-Skogome föreslås enligt nedan:

Nya områden för begravningsmark enl förslag till ändring av ÖP 2025

Översiktsplanen föreslås ändras genom att markanvändningskartan kompletteras med tre nya områden för framtida begravningsplatser. Det är Skogome västra och Skogome östra i anslutning till Fridhems begravningsplats, vilka bör utredas tillsammans. De två andra platserna för framtida begravningsplatser är norr om Gerrebacka och Rösered.

Utsnitt översiktsplan, samrådsförslaget 2025

Riksintressen

Området omfattas inte av några riksintressen. Kraftledningen är inte utpekad riksintresse.

Övrigt

Enligt stadens budget 2025 ska byggnation av nya flerbostadshus hålla hög arkitektonisk kvalitet, exempelvis genom klassisk, traditionell arkitektur och moderna landshövdingehus. Nybyggnation ska ta hänsyn till omgivande bebyggelse med hög kvalitet. Det är för tidigt skede för att bedöma vilken

arkitektonisk kvalitet som avses i förslaget. S Förslaget innehåller inte bebyggelse med flerbostadshus utan består till största delen av naturmark och grönytor med enstaka byggnader.

Planområdet bedöms med sitt läge inte beröras av *Förslag till Göteborgs utvidgade innerstad den historisk stadsplaneanalys* (dnr 0120/16, framtaget 2016 – 2018) på uppdrag av dåvarande Byggnadsnämnden och Fastighetsnämnden.

Förslaget bedöms sammanfattningsvis vara förenligt med översiktsplanen, förutsatt att den ändring av översiktsplanen som förslås i samråd 2025 blir godkänd.

Taktiska överväganden

En ökande befolkning i Göteborg kräver även ny gravmark. Statistikmyndighetens (SCB) prognoser för 2024 – 2050 visar att det förväntas bli drygt 130 000 avlidna inom Göteborgs kommun. Dessa ska enligt begravningslagen kunna erbjudas gravplats inom kommunen.

Det förslagna begravningsområdet i Fridhem- Skogome tillhör ett av de fåtal tidigare studerade områden som inte utgörs av jordbruksmark. Läget uppfyller flera förutsättningar/krav som ny begravningsmark innebär.

Markområdet är tillräckligt stort för att det ur ett driftperspektiv ska vara ekonomiskt försvarbart och området till övervägande del har ett jorddjup på minst två meter för att klara gravsättning av kistor.

Placeringen ligger på Hisingen där det finns en stor befolkning och befolkningstillväxt.

Placeringen ligger även nära gator och utbyggda trafikstråk samt kollektivtrafik. Området är utpekad som begravningsmark i översiktsplanen (Ändring av översiktsplanen 2025)

Förslag är att detaljplan startar senast år 2027.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Sett ur ekonomiskt perspektiv i förhållande till stadens översiktsplan (begravningsändamål, stämmer med ÖP kommande revidering 2025) innebär det att framtida avkastningen på marken kraftigt reduceras. Skillnaden i värde mellan pågående användning, skogsmark och föreslagen inriktning är sannolikt negativ för kommunen sett ur ett markvärdesperspektiv.

Projektets påverkan på exploateringsekonomi och framtida kostnader avseende tillkommande allmän plats enligt föreslagen utbyggnad, bedöms i det i detta skede komma att belasta exploitören Svenska Kyrkan/ begravningsamfälligheten. Det med anledning av att vissa anslutningar i form av gatunät etc. i stort redan är utbyggt.

Marken kan komma att upplåtas med arrende eller tomträtt alternativt överlåtas genom ett ordinärt jordabalksförvärv/överenskommelse om fastighetsreglering. Exploateringsförvaltningen utreder för närvarande pågående avtal samt lämplig hantering för upplåtelse/äganderättsövergång. Med anledning av att begravningsrätten är i det närmaste evig kommer även ytan behöva upplåtas för ändamålet mot evigheten.

Ett annat perspektiv är att markvärden runt om kan komma att öka. Kommunen bör verka för att en miljö inom föreslagen yta skapas som medför att funktionen av friluftslivet kan införlivas inom/intill föreslagna begravningsytors successiva framväxt. Således kan den framväxande ytan skapa värden som medför högre marknadsvärden på fastigheter i närområdet likt vad Delsjöområdet gjort för närliggande bostadsområden.

Bedömning ur ekologisk dimension

En exploatering enligt förslaget bedöms i nuläget inte riskera allt för stora ekologiska värden. Det finns kända naturvärden (fåglar) inom natur- och skogsområdet som kommer omvandlas till begravningsmark. Den mindre hackspetten har lokaliserats enligt en inventering *Kartering av biotoper för, samt inventering av, mindre hackspett i fyra områden i Göteborgs Stad 2023*. Hela planområdet pekas ut och det är olika nivåer på värdefull naturmiljö för fågellivet, från ”mycket lämpligt område” till ”delvis lämplig” och ”lämplig”.

Målsättningen enligt förslaget är att skapa ett begravningsområde med karaktär av skogskyrkogård. Med den utgångspunkten bör natur- och skogspartier kunna inordnas. Det föreslås att naturvärden inventeras i det kommande planarbetet så att hänsyn till naturvärden kan tas och inarbetas.

Eftersom beslutet innebär att frågan ska prövas i detaljplan, görs ingen djupare bedömning i detta tidiga skede.

Miljöaspekterna behandlas endast översiktligt i detta skede. Målbilden för Göteborgs miljö- och klimatprogram är att Göteborg ska ställa om till en ekologiskt hållbar stad till 2030. Programmet fokuserar på de största utmaningarna för ett ekologiskt hållbart Göteborg och innehåller tre miljömål som handlar om naturen, klimatet och människan. Ingen av miljö- och klimatprogrammets strategier bedöms motverkas av förslaget.

Staden har en fastställd miljöpolicy och 12 lokala miljökvalitetsmål som är förutsättningarna för en ekologisk hållbar utveckling. Förslaget bedöms vara förenligt med målen i detta tidiga skede.

Bedömning ur social dimension

Platsen har relativt höga kvaliteter vad gäller dess topografi, växtlighet och storlek. Det finns goda förutsättningar att skapa en värdefull natur- och frilufts miljö, som är mer tillgänglig vilket påverkar allmänheten och barnens hälsa och utveckling positivt. Förslaget kan kanske bidra till mervärden för allmänheten som mer tillgänglig natur- och frilufts miljö i samband med omdaningen.

Barnkonventionen blir svensk lag från och med 2020. I det tidiga skede som förprövningen är har förvaltningen inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Eftersom beslutet innebär att frågan ska prövas i detaljplan, görs ingen djupare bedömning i detta tidiga skede.

6. Förutsättningar för genomförande

Förslaget omfattar totalt cirka 115 hektar varav cirka 35 hektar utgörs av yta som Göteborgs kommun äger och förvaltar. Utöver kommunens fastigheter så ägs merparten av området av Göteborg begravningsamfällighet, med undantag av del av Backa 766:668 som ägs av privatpersoner. Denna mark-del är av betydelse eftersom den möjliggör planering av småvägar och hur de kan planeras i förhållande till topografin och utsträckning.

Fastigheten Backa 766:668 har betydelse för områdets utveckling. Exploateringsförvaltningen har inte kunnat nå denne fastighetsägare för att informera och diskutera förslagets inriktning. Det för att det finns begränsningar i att hämta ut information från äganderegister.

Detaljplanearbete

Exploateringsförvaltningen bedömer att förutsättningarna för kommunikation med fastighetsägare Backa 766:668 ökar i samband med en planprocess, när utskick sker från kommunen såsom myndighet. Denna process startas tidigt.

Staden kommer teckna planavtal med Göteborgs begravningsamfällighet och för hela planområdet, både befintlig kyrkogård och planerad utökning. Därefter kommer ett genomförandeavtal behöva ingås med Göteborgs begravningsamfällighet, före antagande av detaljplanen. Bland annat för kostnader för allmän plats och eventuellt markupplåtelse eller förvärv regleras.

För att säkra markåtkomst avseende del av Backa 766:668 föreslås en bestämmelse om fastighetsindelning läggas in i kommande plankarta.

Markåtkomst

Markåtkomst kan genomföras efter att detaljplanen vunnit laga kraft. Kommunens huvudsakliga inriktning, ihop med Göteborgs begravningsamfälligheten, är att frivilligt komma överens före detaljplan antas.

Vilken form av upplåtelse, tomträtt eller arrende, alternativt en äganderättsövergång erfordrar en djupare utredning kring vad som är lämpligt och rimligt sett till området storlek och storhet. Kommunen har flera längre arrendeavtal med Göteborgs begravningsamfällighet vilka ligger förhållandevis lågt jämfört med ersättningsnivåer för övriga arrendeupplåtelser totalt sett.